

DIRECTIVA 2004/67/CE A CONSILIULUI

din 26 aprilie 2004

privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaz natural

(Text cu relevanță pentru SEE)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 100,

având în vedere propunerea Comisiei¹,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European²,

după consultarea Comitetului Regiunilor,

având în vedere avizul Parlamentului European³,

întrucât:

- (1) Gazul natural (denumit în continuare „gaz”) devine o componentă tot mai importantă a aprovizionării cu energie în Comunitate și, astfel cum se prevede în Cartea verde intitulată „Spre o strategie europeană pentru securitatea aprovizionării cu energie electrică”, se estimează că Uniunea Europeană va deveni pe termen lung tot mai dependentă de importurile de gaz natural din surse din afara UE.
- (2) În conformitate cu Directiva 98/30/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 privind normele comune pentru piața internă de gaz natural⁴ și a Directivei 2003/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă de gaz natural și de abrogare a Directivei 98/30/CE⁵, piața comunitară a gazelor este în curs de liberalizare. Prin urmare, referitor la securitatea aprovizionării, orice dificultate care are ca efect reducerea aprovizionării cu gaz ar putea cauza perturbări grave ale activității economice comunitare; din acest motiv, există o nevoie crescândă de a asigura securitatea aprovizionării cu gaz.
- (3) Realizarea pieței interne de gaze necesită o abordare comună minimă cu privire la securitatea aprovizionării, în special printr-o politică transparentă și nediscriminatorie privind securitatea aprovizionării, compatibilă cu cerințele acestei piețe, pentru a evita denaturările pieței. Definirea clară a rolurilor și responsabilităților tuturor operatorilor de pe

¹ JO C 331 E, 31.12.2002, p. 262.

² JO C 133, 6.6.2003, p. 16.

³ Aviz nepublicat încă în Jurnalul Oficial.

⁴ JO L 204, 21.7.1998, p. 1.

⁵ JO L 176, 15.7.2003, p. 57.

piață este, prin urmare, crucială în garantarea securității aprovizionării cu gaz și a bunei funcționări a pieței interne.

- (4) Obligațiile referitoare la securitatea aprovizionării impuse societăților comerciale nu trebuie să împiedice buna funcționare a pieței interne și nu trebuie să impună sarcini excesive și disproporționate operatorilor de pe piața de gaz, inclusiv noilor intrați pe piață și operatorilor mici de pe piață.
- (5) Având în vedere dezvoltarea pieței de gaz în Comunitate, este importantă menținerea securității aprovizionării cu gaz, în special cea referitoare la consumatorii casnici.
- (6) Industria și, după caz, statele membre dispun de o gamă largă de instrumente pentru respectarea obligațiilor privind securitatea aprovizionării. Acordurile bilaterale între statele membre ar putea să reprezinte unul din mijloacele de a contribui la realizarea unor norme minime de securitate a aprovizionării, acordând atenția cuvenită tratatului și legislației secundare, în special articolului 3 alineatul (2) din Directiva 2003/55/CE.
- (7) Obiectivele minime orientative pentru stocarea gazelor se pot stabili fie la nivel național, fie de către industrie. Se înțelege că acest lucru nu trebuie să creeze obligații de investiții suplimentare.
- (8) Având în vedere importanța asigurării aprovizionării cu gaze, și anume pe bază de contracte pe termen lung, Comisia trebuie să monitorizeze evoluția pieței de gaz prin rapoarte ale statelor membre.
- (9) Pentru satisfacerea cererii crescânde de gaz și diversificarea furnizorilor de gaz ca o condiție pentru o piață internă de gaz competitivă, Comunitatea va avea nevoie de mobilizarea unor cantități suplimentare importante de gaz în deceniile viitoare, din care o mare parte va trebui să vină de la surse aflate la distanțe mari și transportate pe aceste distanțe.
- (10) Comunitatea are un puternic interes comun cu țările furnizoare de gaz și cu țările de tranzit: asigurarea unor investiții continue în infrastructura pentru aprovizionarea cu gaz.
- (11) Contractele pe termen lung au jucat un rol foarte important în garantarea securității aprovizionării cu gaze a Europei și vor continua să joace acest rol și în continuare. Nivelul actual al contractelor pe termen lung este suficient la nivel comunitar și se consideră că aceste contracte vor aduce în continuare o contribuție importantă la aprovizionarea generală cu gaz, deoarece societățile comerciale continuă să includă aceste contracte în portofoliul lor general de aprovizionare.
- (12) S-au realizat progrese importante prin crearea platformelor comerciale lichide și prin programele de cesiune a gazului la nivel național. Se estimează că această tendință va continua.
- (13) Este esențială instituirea unei solidarități adevărate între statele membre în situații de urgență majoră privind aprovizionarea, cu atât mai mult cu cât statele membre devin tot mai interdependente în privința securității aprovizionării.

- (14) Prezenta directivă nu aduce atingere drepturilor suverane ale statelor membre asupra resurselor naturale proprii.
- (15) Este necesară înființarea unui grup de coordonare pentru gaze, care să faciliteze coordonarea măsurilor de securitate a aprovizionării la nivel comunitar în cazul unei întreruperi majore a aprovizionării și care să poată să acorde asistență statelor membre în coordonarea măsurilor luate la nivel național. De asemenea, acest grup trebuie să procedeze cu regularitate la schimbul de informații privind securitatea aprovizionării cu gaz și să țină seama de aspectele relevante în contextul unei întreruperi majore a aprovizionării.
- (16) Statele membre adoptă și publică dispoziții interne privind situațiile de urgență.
- (17) Prezenta directivă ar trebui să prevadă normele care se pot aplica în cazul unei întreruperi majore a aprovizionării; durata previzibilă a unei astfel de întreruperi a aprovizionării trebuie să fie de minimum opt săptămâni.
- (18) În ceea ce privește tratarea unei întreruperi majore a aprovizionării, prezenta directivă oferă un mecanism bazat pe o abordare în trei etape. Prima etapă ar include reacțiile industriei la întreruperea aprovizionării; dacă aceste reacții nu sunt suficiente, statele membre iau măsuri pentru a rezolva întreruperea aprovizionării. Este necesar să se ia măsurile corespunzătoare la nivel comunitar numai dacă măsurile adoptate în prima și a doua etapă nu au reușit.
- (19) Având în vedere că obiectivul prezentei directive, și anume asigurarea unui nivel adecvat de securitate a aprovizionării cu gaze, în special în cazul unei întreruperi majore a aprovizionării, contribuind în același timp la funcționarea corespunzătoare a pieței interne de gaz, nu se poate realiza în mod corespunzător, în toate împrejurările, de către toate statele membre, mai ales datorită interdependenței crescânde a statelor membre în ceea ce privește securitatea aprovizionării cu gaze și, prin urmare, datorită dimensiunilor și efectelor acțiunii, se poate realiza mai bine la nivel comunitar, Comunitatea poate adopta măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității stabilit la articolul 5 din tratat. În conformitate cu principiul proporționalității, stabilit la articolul menționat, prezenta directivă nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivului respectiv,

ADOPTĂ PREZENTA DIRECTIVĂ:

Articolul 1

Obiectivul

Prezenta directivă stabilește măsurile pentru garantarea unui nivel suficient de securitate a aprovizionării cu gaz. De asemenea, măsurile respective contribuie la funcționarea corespunzătoare a pieței interne de gaz. Prezenta directivă stabilește un cadru comun în care statele membre stabilesc politicile generale, transparente și nediscriminatorii privind securitatea aprovizionării care să fie compatibile cu cerințele unei piețe interne de gaz competitive; clarifică rolurile și responsabilitățile generale ale diferiților operatori de pe piață și pun în aplicare proceduri nediscriminatorii specifice pentru garantarea securității aprovizionării cu gaz.

Articolul 2

Definițiile

În sensul prezentei directive:

1. „contract de aprovizionare cu gaz pe termen lung” reprezintă un contract de aprovizionare cu gaz pentru o durată mai mare de 10 ani;
2. „întrerupere majoră a aprovizionării” reprezintă o situație în care Comunitatea ar risca să piardă mai mult de 20% din aprovizionarea cu gaz din țări terțe, iar la nivel comunitar este puțin probabilă o gestionare corespunzătoare a situației prin adoptarea unor măsuri naționale.

Articolul 3

Politicile pentru asigurarea aprovizionării cu gaz

1. În stabilirea politicilor lor generale în ceea ce privește asigurarea unor niveluri suficiente de securitate a aprovizionării cu gaz, statele membre definesc rolul și responsabilitățile diferiților operatori de pe piața de gaz pentru realizarea acestor politici și stabilesc normele minime corespunzătoare pentru securitatea aprovizionării pe care trebuie să le respecte operatorii de pe piața de gaz a statelor membre respective. Normele se aplică în mod transparent și fără discriminare și se publică.
2. Statele membre iau măsurile corespunzătoare pentru a se asigura că măsurile menționate în prezenta directivă nu impun sarcini excesive și disproporționate operatorilor de pe piața de gaz și sunt comparabile cu cerințele unei piețe interne de gaz competitive.
3. În anexă se prezintă o listă neexhaustivă a instrumentelor pentru a garanta securitatea aprovizionării cu gaz.

Articolul 4

Securitatea aprovizionării pentru anumiți consumatori

1. Statele membre asigură într-o măsură corespunzătoare protecția aprovizionărilor pentru consumatorii casnici de pe teritoriul lor cel puțin în următoarele situații:
 - (a) întreruperea parțială a aprovizionării naționale cu gaz pe o perioadă ce urmează a fi stabilită de statele membre, ținând seama de circumstanțele naționale;
 - (b) temperaturi extrem de joase într-o perioadă de vârf determinată la scară națională;
 - (c) perioadele climatice cele mai reci, constatate statistic la fiecare 20 de ani, când cererea de gaze este extrem de mare.

Aceste criterii sunt denumite în prezenta directivă „norme de securitate a aprovizionării”.

2. Statele membre pot extinde domeniul de aplicare a alineatului (1), în special la întreprinderile mici și mijlocii și alți consumatori care nu pot să înlocuiască consumul lor de gaz cu alte surse de energie, inclusiv măsurile de securitate pentru sistemul lor național de energie electrică, dacă acesta depinde de aprovizionarea cu gaz.

3. În lista neexhaustivă din anexă se specifică exemple de instrumente care se pot utiliza pentru a îndeplini normele de securitate a aprovizionării.

4. De asemenea, acordând atenția cuvenită condițiilor geologice de pe teritoriul lor și posibilităților economice și tehnice, statele membre pot adopta măsurile necesare pentru a asigura contribuția corespunzătoare a instalațiilor de stocare a gazelor de pe teritoriul lor la normele de securitate a aprovizionării.

5. Dacă există un nivel de interconectare corespunzător, statele membre pot lua măsurile corespunzătoare în cooperare cu un alt stat membru, inclusiv acorduri bilaterale, pentru a realiza normele de securitate a aprovizionării prin utilizarea instalațiilor de stocare a gazului situate în acest alt stat membru. Aceste măsuri, în special acordurile bilaterale, nu împiedică funcționarea corespunzătoare a pieței interne de gaz.

6. Statele membre pot stabili sau pot solicita industriei să stabilească obiective orientative minime pentru o posibilă contribuție viitoare a stocării, situate fie în interiorul, fie în exteriorul statului membru, la securitatea aprovizionării. Aceste obiective se publică.

Articolul 5

Elaborarea rapoartelor

1. În raportul pe care statele membre îl publică în conformitate cu articolul 5 din Directiva 2003/55/CE, statele membre specifică, de asemenea, următoarele:

- (a) impactul, din punct de vedere al concurenței, al măsurilor adoptate în temeiul articolelor 3 și 4 asupra tuturor operatorilor de pe piața de gaz;
- (b) nivelurile capacității de stocare;
- (c) întinderea contractelor de aprovizionare cu gaz pe termen lung, încheiate de către societățile comerciale stabilite și înregistrate pe teritoriul lor, în special durata rămasă, pe baza datelor oferite de societățile în cauză, exclusiv informațiile sensibile din punct de vedere comercial și gradul de lichiditate al pieței de gaz;
- (d) cadrul de reglementare pentru oferirea de stimulente corespunzătoare noilor investiții din domenii ca exploatarea și producția, stocarea, gazului natural lichefiat (GNL) și transportul gazului, ținând seama de articolul 22 din Directiva 2003/55/CE în măsura în care este pus în aplicare de statul membru în cauză.

2. Comisia examinează aceste informații în rapoartele pe care le publică în temeiul articolului 31 din Directiva 2003/55/CE, având în vedere consecințele acestei directive pentru Comunitate în ansamblu și funcționarea generală eficientă și sigură a pieței interne de gaz.

Articolul 6

Monitorizarea

1. Pe baza rapoartelor menționate la articolul 5 alineatul (1), Comisia monitorizează:
 - (a) importanța noilor contracte de import pe termen lung a gazului din țări terțe;
 - (b) existența unei lichidități adecvate a aprovizionării cu gaz;
 - (c) volumul util de gaz și capacitatea de extracție din stocul de gaze;
 - (d) nivelul interconectării sistemelor naționale de gaz ale statelor membre;
 - (e) situația previzibilă a aprovizionării cu gaz în funcție de cerere, autonomia aprovizionării și sursele de aprovizionare disponibile la nivel comunitar în zone geografice determinate din Comunitate.
2. În cazul în care constată că aprovizionarea comunitară cu gaz va fi insuficientă pentru a satisface cererea previzibilă de gaz pe termen lung, Comisia poate prezenta propuneri în conformitate cu tratatul.
3. Până la 19 mai 2008, Comisia prezintă Parlamentului European și Consiliului un raport de analiză privind experiența dobândită în urma aplicării prezentului articol.

Articolul 7

Grupul de coordonare pentru gaz

1. Pentru a facilita coordonarea măsurii privind securitatea aprovizionării, se constituie un Grup de coordonare pentru gaz (denumit în continuare „grup”).
2. Grupul este alcătuit din reprezentanții statelor membre și ai organismelor reprezentative ale sectorului respectiv și ai consumatorilor importanți și este prezidat de Comisie.
3. Grupul își adoptă regulamentul de procedură.

Articolul 8

Măsuri naționale de urgență

1. Statele membre elaborează în avans măsuri naționale de urgență și, după caz, le actualizează și le comunică Comisiei. Statele membre publică măsurile naționale de urgență proprii.
2. Măsurile de urgență adoptate de statele membre garantează, după caz, că operatorii de pe piață dispun de posibilități suficiente pentru a avea un răspuns inițial în situația de urgență.
3. Sub rezerva articolului 4 alineatul (1), statele membre pot semnala președintelui grupului cazurile pe care consideră că nu le pot gestiona în mod corespunzător prin măsuri naționale datorită amploării și caracterului excepțional al acestora.

Articolul 9

Mecanismul comunitar

1. În cazul în care apare o situație care poate să evolueze către o întrerupere majoră a aprovizionării de-a lungul unei perioade de timp considerabile sau într-o situație pe care un stat membru o semnalează în conformitate cu articolul 8 alineatul (1), Comisia convoacă grupul de îndată ce este posibil, la solicitarea unui stat membru sau din proprie inițiativă.
2. Grupul procedează la examinare și, după caz, acordă asistență statelor membre pentru coordonarea măsurilor adoptate la nivel național, astfel încât să poată face față unei întreruperi majore a aprovizionării.
3. În desfășurarea activității sale, grupul ține seama pe deplin de:
 - (a) măsurile adoptate de industria de gaz ca primă reacție la întreruperea majoră a aprovizionării;
 - (b) măsurile adoptate de statele membre, cum ar fi cele adoptate în temeiul articolului 4, inclusiv acordurile bilaterale relevante.
4. Dacă măsurile adoptate la nivel național, menționate la alineatul (3), sunt insuficiente pentru a face față efectelor unei situații menționate la alineatul (1), Comisia poate, prin consultare cu grupul, să ofere statelor membre orientări cu privire la alte măsuri pentru sprijinirea statelor membre care sunt afectate în mod deosebit de o întrerupere majoră a aprovizionării.
5. Dacă măsurile adoptate la nivel național în temeiul alineatului (4) sunt insuficiente pentru a face față efectelor unei situații menționate la alineatul (1), Comisia poate prezenta Consiliului o propunere referitoare la alte măsuri necesare.
6. Orice măsură la nivel comunitar menționată în prezentul articol conține dispoziții destinate să asigure compensații juste și echitabile întreprinderilor în cauză prin măsurile ce urmează să fie adoptate.

Articolul 10

Monitorizarea punerii în aplicare

1. Până la 19 mai 2008, Comisia elaborează, având în vedere modul în care statele membre pun în aplicare prezenta directivă, un raport privind eficiența instrumentelor utilizate cu privire la articolele 3 și 4 și efectul acestora asupra pieței interne de gaz și asupra evoluției concurenței pe piața internă de gaz.
2. Având în vedere rezultatele acestei monitorizări, Comisia poate, după caz, formula recomandări sau prezenta propuneri referitoare la alte măsuri pentru a spori securitatea aprovizionării.

Articolul 11

Transpunerea

Statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 19 mai 2006. Statele membre comunică de îndată Comisiei textele dispozițiilor menționate și un tabel de corespondență între dispozițiile respective și prezenta directivă.

Atunci când statele membre adoptă aceste măsuri, ele conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere în momentul publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitățile de efectuare a acestei trimiteri.

Articolul 12

Intrarea în vigoare

Prezenta directivă intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Articolul 13

Prezenta directivă se adresează statelor membre.

Adoptată la Luxemburg, 26 aprilie 2004.

Pentru Consiliu
Președintele
J. WALSH

ANEXA

Lista neexhaustivă a instrumentelor pentru sporirea securității aprovizionării cu gaz menționată la articolul 3 alineatul (3) și la articolul 4 alineatul (3)

- volumul util de gaz din capacitatea de stocare,
- capacitatea de extracție din stocul de gaz,
- punerea la dispoziție a gazoductelor pentru a face posibilă direcționarea aprovizionării cu gaz spre zonele afectate,
- piețe lichide de gaz negociabil,
- flexibilitatea sistemului,
- dezvoltarea cererii cu întreruperi,
- utilizarea unor combustibili alternativi de rezervă în instalațiile industriale și de producere a energiei,
- capacități transfrontaliere,
- cooperarea între operatorii de sisteme de transport din statele membre învecinate pentru o expediție coordonată,
- activități coordonate de expediție între operatorii de sisteme de distribuție și transport,
- producția internă de gaz,
- flexibilitatea producției,
- flexibilitatea importului,
- diversificarea surselor de aprovizionare cu gaz,
- contractele pe termen lung,
- investițiile în infrastructura pentru importul de gaz prin terminale de regazificare și gazoducte.